Проців О.Р. аспірант кафедри
управління проектами ЛРІДУ НАДУ
при Президентові України

Проблеми та перспективи формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком мисливського господарства Івано-Франківської області

Висвітлено економічне та соціальне значення оренди права полювання. Аналізується політика держави в законодавчому забезпеченні питання надання в оренду права полювання. Розглянуто господарське значення мисливства Івано-Франківської області.

Ключові слова: мисливство, право полювання, оренда права полювання, Івано-Франківська область.

Цього року на Прикарпатті, як і по всій Україні, користувачі мисливських угідь переживають великий ажіотаж у зв'язку з наданням органами влади в користування мисливських угідь. Останній раз така масштабна операція у державі проходила у 1996-1997 роках, коли практично всім користувачам надавались мисливські угіддя на мінімально визначені Положення про мисливське господарство та порядок здійснення полювання» 15 років.

У 2000 році в Україні був прийнятий Закон України «Про мисливське господарство та полювання»[1], який, однак, не вирішив питання конкурентного надання мисливських угідь в користування. Більше того, цей закон ввібрав найгірші напрацювання командно-адміністративної системи державного управління. Слушно відзначається в Національній доповіді про стан навколишнього природного середовища (2008), що «модель ведення мисливського господарства в Україні, яка збереглася з радянських часів, не відповідає сучасним ринковим відносинам, показує повну неефективність і є гальмом розвитку мисливства в Україні». До слова слід сказати, що за свідченням міжнародних економічних організацій, Україна у 2011 році опустилась з 162 на 164 місце за рівнем економічних свобод у світі та на останнє місце з усіх країн Європи[2].

Процедура надання в користування мисливських угідь є досить складною. Спочатку на сесію обласної ради подається заявка з необхідними погодження з власником/орендарем земельної ділянки, на якій планується вести мисливське господарство, сільською радою, управліннями охорони навколишнього природного середовища та лісового та мисливського господарства, обласною державною адміністрацією. На практиці отримання всіх цих погоджень затягується більше ніж на рік. Лише тоді депутати обласної ради можуть розглядати дане питання.

Проте мисливські угіддя – це об’єкти підприємницької діяльності. І стаття 92 Конституції України [3] визначає, що підприємництво діє лише за правилами конкуренції. Але конкуренцію у наданні мисливських угідь замінено відповідно до законодавства на прийняття організаційно-розпорядчих дії органів виконавчої гілки влади та органів місцевого самоврядування, тоді як досвід країн Європи та наших східних сусідів показує, що в користування мисливські угіддя слід надавати виключно через аукціони. Отримані з аукціонів кошти йдуть або у бюджет держави, або власникам земельних ділянок, на яких ведеться мисливське господарство.

До речі, на наших землях за часів правління так званої «пансько - буржуазної Польщі» та «капіталістичної» Австро-Угорської імперії мисливські законодавства передбачали, на відміну від сучасного, відшкодування за рахунок власника мисливського господарства збитків, завданих мисливськими тваринами сільськогосподарським угіддям. Крім того, власники земельних наділів отримували кошти від здачі сервітутів під ведення мисливства. Зокрема, за визначенням радянських вчених у «буржуазній Польщі» на 1930 рік середня вартість річної оренди гектара мисливських угідь дорівнювала вартості, за яку можна було купити 0,5 кг м’яса, тобто, біля 20 гривень[4].

На даний час ця оплата відповідно до чинного законодавства передбачена, але термін її дії переноситься вже третій раз. Визначено, що оплата за користування мисливськими угіддями буде встановлена у 2015 році.

Користування мисливськими угіддями – це чи не єдиний природний ресурс, який надається безкоштовно. Про це і надалі дбає соціальна еліта, яка навчилась добре лобіювати свої інтереси і яка прагне володіти цим ресурсом. Але навіть такі тепличні умови не сприяють ефективності ведення мисливських господарств: переважна більшість є збитковими як по Україні, так і по області. Більше того, спостерігаємо такий собі національний економічний парадокс: мисливські господарства ведуться збитково на протязі десятиліть і не банкрутують. У програші – лише популяція дичини, так як неналежно вмотивована мисливська охорона не може ефективно охороняти мисливські угіддя у збиткових господарствах. Слід зазначити, що в середньому заробітна плата єгерів у два з половиною рази нижча, ніж в середньому по державі. Крім того, споживання м'яса дичини на Прикарпатті, порівнюючи з 1880 роком, впала у 70 разів[5].

Безоплатне користування мисливськими угіддями стимулює, щоб мисливські господарства набирали більші площі мисливських угідь і не вели ефективно мисливське господарство. В Україні чисельність копитних у 10-20 разів менша за потенційно можливу чисельність, а у порівнянні із країнами Європи на одиницю площі в Україні добувається у 105 разів менше копитних тварин[6].

Як бачимо, потенціал України у розвитку мисливства використовується вкрай неефективно. На мою думку, користувачам мисливських угідь, які вже вели мисливське господарство, необхідно витрачати зусилля та енергію не на те, щоб збільшувати площу мисливських угідь, а на збільшення чисельності дичини, яка врешті за показниками добування дає економічні результати.

Для зняття економічного, соціального, екологічного напруження, яке провокують збитковість ведення мисливського господарства, невідшкодування збитків, рівень заробітної плати, мала чисельність дичини, органи державної влади області, виходячи з чинних норм законодавства, намагаються все ж таки запровадити хоча б якийсь принцип конкурентності при наданні в користування мисливських угідь та прийнятті зваженого рішення. Так, 9 серпня

2011 року Івано-Франківською обласною державною адміністрацією прийнято положення про попередній відбір претендентів для надання мисливських угідь в користування на конкурентних засадах[7].

Комісія, відповідно до рекомендацій ОДА щодо надання мисливських угідь приймає рішення після того, як новий претендент представить бізнес-план з урахуванням своїх зобов'язань, щодо фінансового, матеріального, кадрового забезпечення. Для великої кількості власників земельних ділянок суттєвим буде те, що новоутворені мисливські господарства, керуючись соціальними ініціативами Президента України, повинні взяти на себе, не покладені на них Законом України, зобов'язання: відшкодування завданих дикими тваринами збитків сільському та лісовому господарству. Більше того, претенденти повинні взяти на себе обов'язок підтримки місцевих громад.

Великі труднощі для користувачів мисливських угідь становить виконання вимог ЗУ «Про мисливське господарство та полювання» щодо отримання погоджень від власників або користувачів земельних ділянок на ведення на них мисливського господарства та полювання. Неможливість отримати погодження користувачами мисливських угідь є однією із причин, що затягує прийняття рішення щодо надання в користування мисливських угідь. Всього в області власниками або користувачами земельних ділянок є більше як 200 тисяч осіб. Щоб вести мисливське господарство претендент на користування мисливськими угіддями повинен отримати погодження від кожного власника або користувача земельної ділянки, що на практиці зробити дуже важко. У випадку, якщо землевласник не погоджується на ведення на його території мисливського господарства, то відповідно до законодавства його земельна ділянка переходить до мисливського резерву. Хоча й законодавство передбачає мінімальну площу на організацію мисливського господарства у 3 тис. га, але не визначено, що ця площа повинна складатись із одного неперерваного масиву. Якщо ж землевласник свідомо не надає свій земельний наділ або якщо власника взагалі не інформують і не беруть у нього погодження на включення його наділу у мисливське господарства, то він втратить взагалі

підстави отримувати відшкодування за завдані мисливськими тваринами збитки та починаючи з 2015 року – кошти за користування сервітутом. Крім того, на практиці неможливо вести взагалі мисливське господарство, якщо потрібно буде виставити аншлаги, які б інформували – де є мисливські угіддя користувача, на якому дозволяється полювання, а де мисливські угіддя запасу і не дозволяється полювання. Крім того, перехід мисливця із зброєю через мисливські угіддя запасу буде вважатись порушенням правил полювання. Проблемно буде в цих умовах і для самих перевіряючих зрозуміти, де чиї угіддя.

В площині суспільних інтересів лежить економічна, соціальна та рекреаційна складова мисливства. Звісно, у кожної сторони свої яскраво виражені інтереси. Зокрема, в інтересах власника земельної ділянки отримати відшкодування за завдані мисливськими тваринами збитки та кошти за здачу сервітутів, а для користувача мисливських угідь – отримання прибутку. Головне зрозуміти і відчути що відповідальність від усіх сторін залежить ефективне прибуткове ведення мисливського господарства та примноження мисливської фауни: і від виконавчої гілки влади та місцевого самоврядування, які повинні вибрати ефективного претендента, землевласників/користувачів земельних ділянок та користувачів мисливських угідь, які повинні дійти до компромісу у наданні земельних ділянок під ведення мисливських господарств.

Список використаних джерел

1.Закон України “Про мисливське господарство та полювання” від 22 лютого 2000 року зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. - № 18. – С.132.

2. Україна опустилася з 162 на 164 місце в рейтингу економічних свобод [електронний ресурс].– Режим доступу: http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2011/01/13/223789

3. Конституція (Основний Закон) України 1978 р. // Офіційний вісник України: Збірник нормативно-правових актів. – К.: ДП «Українська правова інформація». – 2010. – / № 72/1 Спеціальний випуск / – С. 15.

4. Процив О. Р. Модернизация охотничьей отрасли: социально-экономический аспект / Олег Проців // Социально-экономические и политико-правовые преобразования в Росии: итоги и перспективы. V очная международная научно-практическая студенческая конференция (5 марта 2013) / Под общей редакцией доктора економических наук, професора О.П. Овчинниковой. – Орел: Изд-во ОФ РАНХиГС. 2013. – 199

5.Проців О. Р. Сектор мисливства в економіці Галичини середини XIX – початку XX ст. : значення й основні характеристики / Олег Проців // Лісівництво і агролісомеліорація : зб. наук. пр. – Х. : УкрНДІЛГА, 2010. – Вип. 117. – С. 289.

6. Проців О. Р. До питання врегулювання відшкодувань, завданих мисливськими тваринами / О. Р. Проців // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 24 листоп. 2009 р. Ч. II. – Полтава, 2009. – С. 82 – 83.

7. Положення про попередній відбір претендентів для надання мисливських угідь на конкурентних засадах (затверджений першим заступником голови Івано-Франківської облдержадміністрації 9 серпня 2011 року) – Івано-Франківськ :Б/п, 2011. - 2 арк.

Проців О.Р. Проблеми та перспективи формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком мисливського господарства Івано-Франківської області. Формування ефективних механізмів державного

управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 15 листопада 2013 р. / за ред.. В.М. Огаренка, А.О. Монаєнка та ін. – Запоріжжя : КПУ, 2013. – С. 228-232.